

HOPE
AND
HOMES
FOR
CHILDREN

ЗАЕДНО
МОЖЕМ
ВСИЧКО

Кампания на Електрохолд България и
„Надежда и домове за децата – клон България“

СЪДЪРЖАНИЕ

Заедно можем всичко	3
Електрохолд България ЕООД	4
Надежда и домове за децата – нашите ценности.....	5
Как започна всичко?.....	5
Проектна работа	6
ИСТОРИИ, КОИТО ВДЪХНОВЯВАТ	
(Пре)обърнат свят.....	7
Сила за другите.....	9
Заедно можем	10
Да имаш или да оцелееш	11
Заедно сме	13
През опушено стъкло	14
Баща и син.....	16
Да намираме пътища	18
Детски усмивки.....	20
Винаги сме на кръстопът.....	21
Есенни листа.....	23
Детско самолетче	25

„ЗАЕДНО МОЖЕМ ВСИЧКО“

Кампания на Електрохолд България и „Надежда и домове за децата – клон България“

„Надежда и домове за децата – клон България“ се ръководи от идеята децата да живеят в семейна среда, заедно със своите родители и всеки, който реши да помага на деца, трябва да го направи през семейството. По този начин детето може спокойно да приеме грижата чрез тях, като естествено продължение на обществените връзки и грижа за доброто бъдеще на нацията.

Налагането на строги мерки от средата на март 2020 г., свързани с ограничаване на COVID-19 пандемията, принуди хората да останат в домовете си и доведе до затварянето на различни производства за дълъг период. Това доведе до влошаване на икономическото състояние на домакинствата. При кризи най-потърпевши са децата, а стабилизиране на семейните системи позволява лошите моменти да се понасят по-лесно от деца и родители.

В трудни моменти подателната ръка е част от усещането ни за стабилност. Кампанията „Заедно можем всичко“ е реализирана като съвместна инициатива на Електрохолд България /тогава ЧЕЗ България/ и „Надежда и домове за децата – клон България“ за подпомагане на уязвими семейства с деца за преодоляване на негативните последици от COVID-19 пандемията.

Кампанията стартира през април 2020 г. В рамките на кампанията електроенергийната компания поех разходите за електроенергия на 12 семейства в областите Видин, Враца, Плевен, София област и столицата до края на март 2021 г. В 12-те домакинства, включени в кампанията, през 2020 г. бяха доставени и монтирани нови битови електроуреди, закупени от електроенергийната компания.

Допълнителна благотворителна акция сред служителите ѝ, осъществена през декември 2020 г., осигури на децата от семействата дрехи, обувки и коледни подаръци.

В рамките на благотворителната акция от доброволни дарения на служители от дружествата на компанията бяха набрани 14500 лева. Компанията удвои тази сума и общият размер достигна 29 000 лева. Със събраните средства, освен на 22 деца от семействата, включени в кампанията „Заедно можем всичко“, елек-

троенергийната компания осигури допълнително коледни изненади за още 414 деца от 199 семейства, подпомогани от „Надежда и домове за децата – клон България“ на територията на 12 области – Бургас, Велико Търново, Видин, Враца, Кърджали, Плевен, Стара Загора, Сливен, Софийска област, София град, Хасково и Ямбол.

През периода на „Заедно можем всичко“ загубилите работа родители успяха да си намерят нова, други спестиха средства и успяха да изкарат зимата без лишения за децата, трети успяха да се завърнат в България и работят тук. Нашите усилия винаги се насочени към устойчиви решения за бъдещето на децата. Някои от включените в кампанията семейства ползваха уреди от преди повече от 20 години, част от които бяха и опасни. Инвестицията в закупуване на нови уреди бе насочена към пестене на енергия, намаляване на сметките за ток, повишаване на бюджетите на домакинствата и възможност децата от семействата да усетят подобрена жизнена среда.

Надежда и домове за децата – клон България в партньорство с Електрохолд в България се опитват да подкрепят родителите да преведат своите деца през кризите и да създадат основа за емоционални връзки, изпълнени с любов, като залог за добро бъдеще.

„Електрохолд България“ ЕООД

Нашата мисия е да осигуряваме енергия, въвеждаме иновации, инвестираме устойчиво и подобряваме качеството на живот.

Нашата визия е да сме лидер на енергийния пазар.

Нашите ценности са професионализъм, отговорност, ефективност, стабилност, доверие, иновативност.

Дружествата от Групата на Електрохолд България са правоприменици на дружествата от Групата на ЧЕЗ в България. На 27 юли 2021 г. Еврохолд България, чрез дружеството си Ийстърн Юрълън Електрик Къмпани, придоби собствеността над дружествата на ЧЕЗ в България. От май 2022 г. името на Групата, включваща тези дружества, е Електрохолд България.

Електрохолд България продължава да развива стратегията на предишния собственик на електроенергийната компания за корпоративна социална отговорност, чиито основни приоритети са свързани с подпомагане на местните общности, образованието и развитието на младите хора, опазването и грижата за околната среда, както и енергийната ефективност. До момента с над 1 милион лева са подкрепени повече от 120 обществено полезни инициативи.

„Надежда и домове за децата“ – нашите ценности

Ние целим пълното премахване на институционална грижа за деца по света.

Нашата визия е свят, в който нито едно дете не страда от вредите на институционалната грижа.

Нашата мисия е да бъдем катализатор на глобалното премахване на институционалната грижа за деца.

Работата ни се основава на три фундаментални ценности:

- **Кураж** да променяме и да не се отказваме от мисията си при никакви обстоятелства
- **Почтеност** в отстояването на най-добрия интерес на децата
- **Професионализъм** в отношението ни към децата и техните семейства

Как започна всичко?

Българският клон на „Надежда и домове за децата“ е създаден през ноември 2011 г.

Екипът ни фокусира своята работа в **подкрепа на децата от възрастовата група 0–3 години и техните**

семейства, защото изоставянето на бебета води след себе си травми, които остават за цял живот и пречат на тези деца да узраснат като пълноценни хора.

Нашият стремеж е провеждане на по-активна политика по превенция на изоставянията и недопускане на оставянето на бебета в специализирани институции в България. Според нас, за да имат семейните политики устойчив характер, е необходим системен подход. В основата на нашата работа лежи разбирането, че всяко дете трябва да има дом и семейство, в което да се чувства обичано и защитено.

Вярваме, че почтеността на намеренията и прозрачността във всяко действие, което предприемаме, са от изключителна важност за успеха на нашата организация. Ето защо ние **винаги сме откровени в работата си** – както с децата и техните семейства, така и с различните държавни и правителствени структури.

Работата на „Надежда и домове за децата – клон България“ е свързана с промяната на нагласи и политики, а където има промяна, има и съпротива. Множество пречки изникват по пътя към успеха, но по същия начин, по който една войска тръгва на битка – с вяра в победата, така и ние имаме куража, че ще успеем да дадем шанс на всяко дете в България да живее в любяща семейна среда. **Ние сме креативни и не се страхуваме да опитваме** отново, и отново, и отново.

Ние променяме детски животи всеки ден, затова работим с изключителна прецизност и пазим достойнството както на децата, така и на техните родители и всички други замесени страни.

Проектна работа

През януари 2012 г. стартирахме проекта „Стратегическа деинституционализация и реформа на грижите за деца от 0–3 години в България“ в подкрепа на проект „Посока: семейство“, изпълняван от Министерството на здравеопазването в партньорство с ДАЗД и АСП и финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, чрез надграждащи и допълващи дейности. В рамките на проекта бяха закрити 8 ДМСГД в пилотните области София, Перник, Монтана, Пазарджик, Пловдив, Габрово, Търговище и Русе. Проектът се реализира на базата на Меморандум за сътрудничество между „Надежда и домове за децата – клон Бълга-

рия“ и МЗ, АСП и ДАЗД. Целите и дейностите на проекта са свързани с практическото прилагане на модела, разработен от нашата организация за активна подкрепа на семействата.

През 2014 г. нашата организация започна изпълнението на проект „Стратегическа геинституционализация за премахване на институционалната грижа за деца под 3 годишна възраст в България“ с тенденция за разширяване дейността на останалите територии на страната. Моделът на работа „Областен координационен механизъм по геинституционализация“ бе приложен и в още 13 области на страната (Плевен, Разград, Силистра, Бургас, Видин, Враца, Велико Търново, Кърджали, Стара Загора, Сливен, Хасково, Ямбол и София – област).

От 2019 г. изпълняваме проект „Приключване елиминирането на институциите за деца под 3 годишна възраст в България: водещ проект за стимулиране регионалната и глобалната реформа“. Проектът ще задвижи обмена на най-добри практики и ще повиши качеството на съществуващите и нови алтернативни услуги за деца в общността. Предвиждаме България да стане първата държава в Европа, завършила най-критичната част от реформата на грижите за деца, показвайки, че премахването на институциите е постижимо, а семейната среда е най-доброто място за всяко дете.

Представяме Ви семействата, които ни позволиха да станем част от тяхната история за една година – от март 2020 г. до април 2021 г.

*имената в историите са променени

ИСТОРИИ, КОИТО ВДЪХНОВЯВАТ

(ПРЕ)ОБЪРНАТ СВЯТ

Аз се казвам Невен, на четири години съм и искам да разкажа за моето семейство.

Моето семейство живее в София и беше включено в „Заедно можем всичко“. Днес аз и моята сестра сме много щастливи, защото няма да се притесняваме, заедно с мама и татко, за сметките за ток не само до Нова година, а и няколко месеца след това – до края на пролетта. В двора пред блока слънцето е приятно топло,

а краката ми тичат към катерушката. Очите ми търсят най-високата точка, докъдето да се изкача. Провесвам тяло с главата надолу и сякаш всичко е по-забавно, по-изриво и светът ми се вижда наопаки.

Когато бях на две години, родителите ми видяха, че трудно си вдигам главата, трудно говоря и нямам координация в движенията. Тогава моята майка реши да намери начин да ме остави временно в ДОМ, като си мислеше, че когато може, ще ме взима, вижда и че животът ми там ще е по-добър. Тогава тя срещна екипа на „Надежда и домове за децата – клон България“ и те ѝ обясниха как може да се справи с всички предизвикателства и без да ме оставя за отглеждане в институция. Започнаха упражнения, много говорене, четене и разглеждане на книжки и аз започнах да вървя по-уверено, изправих глава, усмихвах се на всеки нов ден и много си играех със сестра ми. В детската градина срещнах нови приятели и говорът ми се подобри. Забавно е да преоткриваш този свят и да мечтаеш.

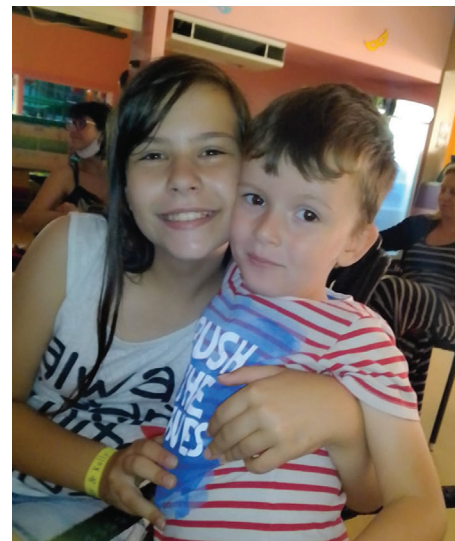
Тази година станах на 4 години и си пожелах да бъда здрав, силен и усмихнат, но всичко се преобърна с главата надолу с пандемията от COVID -19.

Останах изолиран въщи, без приятелите, без слънцето и разходките, но поне със семейството ми бяхме заедно. Чувствахме силата на обичта и това ни беше достатъчно. Мама загуби своята работа, тате продължаваше да работи, но парите не ни стигаха за нищо. Отчаяние се четеше в очите на сестра ми, баща ми загуби своята усмивка, а мама започна все по-малко да говори. Щастие то сякаш беше си тръгнало мълчливо и отчаянието беше трайно седнало до нашата трапеза.

Звънецът в апартамента ни сякаш разкъса тягостната обстановка с добрата вест, че сме включени в кампанията „Заедно можем всичко“ и ми върна надеждата.

Сега мога да протягам ръце към слънцето, от най-високата част на катерушката, после да отпусна тяло и да увисна с главата надолу – забавно е!

Може би това е новото нормално?

Може би повече хора ще се включат да помагат на изпаднали в криза семейства!

Когато порасна, аз ще помагам на другите!

СИЛА ЗА ДРУГИТЕ

Времето спря пред скърцането на чакъла под обувките ни, сепла врата се отвори и ние потънахме в усмивката на една близо осемдесетгодишна жена. Двете ѝ ръце се разперват за прегръдка, но бързо ги сваля, заради мерките за сигурност в пандемията от COVID19. Когато погледнеш тези ръце пред очите ти сякаш се изписва историята на един нелек живот, всяка линия по тях е година в радост и грижи. Дланите се обръщат към земята, за да покажат колко малка е била дъщеря ѝ и разкажат за майчината гордост някак неловко секва малко след раждането на второто ѝ внуче. Съзрите в очите на тази жена са за внуците, които отглежда сама и разчита само на приятели и организации като „Надежда и домове за децата – клон България“. Лошото е, че приятелите ѝ напускат своя земен път. Човек умира не само от глад и жажда, но също и от скръб, от предателство или щом любовта си отиде. Така оценява ситуацията с нейната дъщеря, която идва веднъж годишно да види двете си деца. „Няма я майчината обич“ и децата обичат повече бабата, която им дава най-ценните уроци – да питат душата си накъде ги тегли и да я оставят да ги води натам. Двете деца, момче и момиче, се гушват в скута ѝ и тя прокарва пръсти в косите им, сякаш търси път за тях и едновременно иска да зарови мъката си.

Тревогите и мечтите на тази жена стигат до там да ги види пораснали, преди нейният път да се слее с белотата на слънцето. „Какво ще стане с тези деца, ако се разболея от коронавируса? Искам те да израснат при познати хора? Вас те познават най-добре? Ще се грижите ли за тях, ако нещо се случи с мен?“

Ръцете ѝ сякаш държача цялата сила на света в юмрук, но я пуснаха да има и за другите, други да я поемат и носят.

Сега, с инициативата „Заедно можем всичко“, на това семейство няма да се наложи да плаща сметки за ток до месец април 2021 г., което ще даде възмож-

ност да усетят подкрепа в тези трудни моменти. Когато виждаш как хората се трудят, за да сбъдват мечтите на децата, когато откриваш все повече съмишленици, няма как да не се вълнуваш!

Насълзените от признателност очи сякаш разгонват облаците от лоши мисли и започваш да вярваш в хората и в Доброто!

Днес вече съм убеден, че мечтата на момченцето да има тротинетка ще се сбъдне и ние ще се молим здравето да не напуска това семейство.

ЗАЕДНО МОЖЕМ

Когато си на 18, всичко е красиво, тревата е зелена, можеш да прекосиш морета и звездите са по-ярки. Да си влюбен на 18 е толкова истинско, очаквано и някак свенливо и красиво.

Колата ни се движи бавно по пътищата в Северозападна България и достига-ме до малко село, в което времето е спряло и носталгично ни напомня за живота, който е кипял тук през осемдесетте и деветдесетте години на миналия век. Сега улиците са някак подозрително пусети, а сградите и градините ни напомнят, че животът не е съвсем замрял. Спираме пред едноетажна къща и зад металната порта ни посреща градина с много цветя. Затваряме вратата за любопитни погледи и ни посрещат Христина и Марин. В тях има толкова невинност и сила, която ни кара да вярваме, че те ще се научат да устояват на трудностите.

Христина е ученичка и живее в социална услуга в Бяла Слатина, когато среща чаровната усмивка на Марин. Погледи, усмивки, кратки разходки, трепереци ръце и поривът на онези пеперуди в стомаха, който те оставя без дъх. Тя е на 17, той на 16 и изведнъж усещат, че мислите им един за друг завладяват телата им. Много бързо осъзнават, че искат да прекарат цял един живот заедно. Представите им за живота са по детски наивни и същевременно гръзки. Всичко се оказва по-сложно отколкото изглежда. Христина вече е на 18, трябва да напусне общинското жилище, а Марин е ученик и пътува от съседно село, но това не е всичко.

Христина е бременна и това е изпитание и за двамата. Прег тях се отваря бездната на неизвестността и страхът от бъдещето. Техните роднини не се интересуват от тях, приятелите им нямат опит в такава житейска ситуация, но в очите им можеш да видиш онази обич, която дава криле. Споделят своите тревоги със социални работници и те започват да търсят добро решение за бъдещото дете и за родителите му. След раждането на Вили нашият екип, със своята експертна помощ, стана част от историята на това семейство. Вили беше със здравословни проблеми, но година по-късно вече всичко е останало в миналото. Тя вече проходи и прави първите си стъпки, които ще я отведат по широкия свят. Казва „мама и тата“, пляска с ръце и се движи в ритъм на музиката от песните на майка си.

Кампанията „Заедно можем всичко“ даде възможност това семейство да преодолее трудностите, които е срещнало. Марин вече е завършил училище, започва временно работа и продължава да кандидатства за свободни работни места. Христина се е научила да готви, поддържа къщата в изрядна чистота, мечтае да види Вили пораснала и успяла. Опитва се да събере парчетата от своето детство и затова кани на гости за първия рожден ден на Вили своите и на Марин роднини.

Те преминаха през една от своите големи кризи, а заедно, в рамките на кампанията, ние катализирахме процесите по изграждане на едно семейство и сме сигурни, че тези млади хора никога няма да изоставят Вили и ще се борят за своето щастие.

ДА ИМАШ ИЛИ ДА ОЦЕЛЕЕШ

Името ми е Йоана и живея в едно село близо до София. Научена съм да ценя малките жестове, добрата дума, усмивките и кимането за поздрав. Детството ми премина в това село и сякаш годините се процеждат като пръск между пръстите. Всяко усилие да задържиш щастливите мигове си заслужава. Израснах в бедност, но като се замисля, съм имала едно от най-големите богатства за едно дете – любовта на родителите си. Те ме възпитаха да бъда скромна в желанията си и да мечтая децата ми да израснат като добри хора.

Селото дава една по-голяма свобода за децата, дава спокойствие, може да посещават и детска градина. Това, което липсва по селата, е възможност да си намираш подходяща работа. Преди да се роди Стоян работех като магазинер и ми харесваше да си общувам с хората. Работата ти дава сигурност, но моят копнеж беше да създам семейство. Влюбих се в съпруга ми и бях сигурна, че мога да стигна до края на света с

него и ако сме двамата можем да продължим и по-нататък. Времето обаче ме опроверга – след раждането на Стоян последва и нашата раздяла.

Останах с малко дете, сама, уплашена и без никакви доходи. Бившият ми съпруг забрави, че има дете и не се интересуваше как живеем. Връщането ми в родната ми къща стана единствен изход и трябваше да се науча да се справям с всичко съвсем сема. Храна за мен и детето, отопление, лекарства... Започнах да пестя ток и да изключвам хладилника, бойлера. Нямам телевизор, нямам интернет, а телефонът ми е само за спешни случаи и моите роднини да се свързват с мен. Това са моите решения и мисля, че са правилни, зом успявам да осигуря най-необходимите неща за моя син. От Отдела за закрила на детето, който наблюдава моето дете, се бяха свързали с „Надежда и домове за децата – клон България“, за да ме подпомогнат. Те работят по един модел за активна семейна подкрепа и, когато нещата са ставали отчайващи за мен, някой от екипа им ми звънеше да попита „Как си? Как е детето? Как сте със здравето?“. Никога не се оплаквам, но те винаги намират начин, без да се натрапват, да ме подкрепят. Дори и само разговорите ми вдъхват надежда.

Мечтата ми беше Стоян да тръгне на детска градина, а аз да си намеря работа и това се случи. Радостта не трая дълго, защото той започна често да се разболява и аз трябваше да напусна работа.

В това състояние ни завари и пандемията от COVID-19. Останах с пог 100 лв. месечен доход. Социалната изолация, липсата на информация и тази неясна ситуация с пандемията не ми даваха да спя и всяка нощ се събуждах със страх да не се разболея. Благодарна съм на подкрепата, която ми беше осигурена за последната половина година. Аз знам, че ще се справя, но страхът да не се разболея детето е постоянно в мен. Няма да изпратя отново детето на детска градина, защото може да се зарази, а аз нямам пари за лекарства. В тази ситуация се налага да правя избор между това да имаме повече пари или да бъдем здрави. Нямам представа има ли и други хора в България, които да живеят със страха,

че могат да се заразят с коронавирус, но аз живея с този страх месеци наред.

Кампанията „Заедно можем всичко“ ми даде глътка свобода, но тази социална изолация ме поставя пред нови изпитания. Маските, липсата на ръкоотискане и дистанцията при общуване, всичко това не се знае колко ще продължи. Вярвам, че хората ще намерят лек за болестта, но ще се справят ли със страховете си? Когато се възгледам в очите на моето дете, усещам, че всичко, което правя, ще запази здрав Стоян. Всеки нов ден той ще може да открива нова страна от този интересен свят. Като дървени кубчета ще строи своите пространства на щастие.

ЗАЕДНО СМЕ

Попитах Ваня какви мечти има за дъщеря си, за семейството, за българите?

„Откакто се е родила Вяра си я представям пораснала, здрава и много умна. Тя го заслужава! Искам да имам средства и да направим ремонт и от тази къща да стане дом. Българите трябва да се обединяват за такива инициативи, като „Заедно можем всичко“.

За пръв път, когато срещнах семейството на Ваня и Асен, те бяха объркани и много недоверчиви. И чакаха дете. Детето се роди и, вместо радост, още тревоги се стовариха върху главите им. Имаха стара, наследствена къща с една стая, без вътрешна тоалетна и двор, обрасъл с бурени и дървета. Събраните пари от работа в чужбина бързо се стопяват, нямаха възможност да работят за по-добра заплата, а детето също се нуждаеше от средства. Не мина много време ОЗД започнаха да наблюдават семейството и имаше опасност детето да бъде изведено от своя дом.

Екипът на „Надежда и домове за децата – клон България“ разбра за кризисната ситуация и започна да насърчава семейството да изгради по-здравословна среда за Вяра. Подкрепяме ги с храна, грехи, лекарства, съвети. Асен си намери работа, а дъщеричката му расте обградена с много грижи, които той не е получавал като дете.

Неговото детство преминава под знака на домашно насилие и алкохолната зависимост на неговия баща. Това дава отпечатък на психиката му и сякаш има страх да общува с хората. Макар и да работи, средствата не са достатъчни и той взема и заеми, които в края на 2019 г. вижда, че няма да може да изплаща. Семей-

ството взема решение той да замине за Англия за шест месеца, за да може да издържа семейството си.

Когато пандемията от COVID 19 обхваща и Англия, той губи работата си, няма как да се върне в България, а банките блокират сметката му и семейството остава почти без всякакви доходи. Асен живее при приятели, които го приютяват и така изкарва цели пет месеца без постоянни доходи, без да праща пари на семейството си и без възможност да се върне в България.

Екипът ни постоянно помагаше, за да може детето да бъде здраво и да има храна.

Сега на това семейство няма да се наложи да плаща сметки за ток до месец април 2021 г., което ще даде възможност да вложат средства за подобряване на условията на живот. В тези трудни времена всеки жест на благотворителност може да даде шанс на много деца да останат неза-сегнати от липса на средства. С инициативата „Заедно можем всичко“ ще намалим бъдещите сметки за ток, което в дългосрочен план ще освободи ресурс за това семейство.

Няма нищо по-ценно от това да виждаш щастливи деца и семейства. Някои от тях живеят бедно, но искрената обич, която се чете в очите им ни окрилява.

Екипът ни е убеден, че добрите примери и вдъхновяващи инициативи ще променят средата, в която живеем.

ПРЕЗ ОПУШЕНО СЪГКЛО

Спомням си един експеримент от училищните часове по физика. Поднасяш стъкло към пламъка на запалена свещ и димът поленва по стъклото. След това вдигахме опушеното стъкло към небето и ярката дневна светлина не ни гразнеше очите. Така детското ни любопитство се отправяше на пътешествие към най-близката звезда - Слънцето. Днес, през един горещ есенен ден, екипът ни, заедно с партньорите ни от електроенергийната компания, се отправяме към един от крайните квартали на София. Улиците - оживени,

тревата в парковете – с цвят на слама, а детските площадки – пусти. Личи, че децата не си играят на тях. Няма я онази приятна глъч от детски гласове и смях на ентузиазирани родители.

Отправляме се към панелен блок, какъвто може да се види във всеки български град. Пред нас се открехва врата и от малкия апартамент ни посрещат Мария и Галин. Те са от онези семейства, в които и двамата търсят и си намират работа, но средствата никога не им стигат. Правят всичко възможно да осигурят средства за днешния им ден и това е с цената да прекарват малко време с децата си.

Екипът на „Надежда и домове за децата – клон България“ се запознава с това семейство преди четири години, когато се ражда второто им дете – Петко. Краят на бременността е белязан с раздяла на двамата родители, семейни скандали и много емоции. Майката няма къде да отиде след раждането и с детето остават на улицата. Започват разговори с роднини, търсят се приемливи решения, за да не се разделят майката и детето. Леля на майката ги приютява, но липсата на средства започва да поставя нови препятствия. Петко расте с обичта на майка си и, с наша помощ, не му липсва почти нищо. Мария и Галин нормализират взаимоотношенията си и се събират да живеят в жилище с една стая. За всяко дете да бъде с двамата си родители е най-голямото щастие. Тръгва в детска градина, научава нови неща, обича да гледа телевизия и да ходи на разходки. Родителите му, както много семейства в България, от време на време изпадат в бездната на безпаричието и следват скандали, но и отново периоди на хубави мигове. И сякаш това крепи семейството. За тях е важно детето да е здраво, нахранено, самият живот ще го научи на най-важните неща.

Ако се огледаме, ще видим колко много такива семейства познаваме. Те не се набиват на очи, търсят помощ и подкрепа само в краен случай и нямат амбицията децата им да управляват света.

По време на пандемията от COVID-19 Мария загуби своята работа. Галин няма поръчки за строителни дейности, а нямат и спестявания. Икономистите от храна, ток, вода и битови услуги дават резултат, но средства няма. Кампанията „Заедно можем всичко“ им даде шанс да понесат тази криза. Заедно преминахме през запазването на това семейство и те вече започнаха да работят на нови места. Имат средства, чувстват стабилност и могат да се справят с всяка трудност. И, като в онзи училищен експеримент, Мария, Галин и Петко могат да видят слънцето през опушеното стъкло. Светлината няма да изгори очите им, а Слънцето най-вероятно не се интересува от тях.

Когато подкрепяме семейства, ние сме като пламъка на свещ – малък, светъл и даващ възможност, след като си тръгнем, те да могат да продължат сами.

Димът е само начин да видим светлината.

БАЩА И СИН

От очите на Андрей бликнаха сълзи, които се мъчеше да скрие, а устните му шепнеха: „Моего момче, моето момче ... няма да те оставя тук“. Това се повтаряше след всяка среща на бащата със сина му в една от институциите за деца в най-северозападната област в България. Вървяхме бавно и мълчаливо по дългите и тъмни коридори, където цареше крещяща тишина, въпреки че в стаите, покрай които минавахме, имаше деца. Тези срещи бяха мъчителни – дете, което е в количка, с изкривени малки стъпала, които са се мъчели да стигнат пода и това ги е деформирало, с излизачи от устните леки кръсъци и един баща, който трябва да се бори за своя син и с предразсъдъците на обществото.

Виктор се ражда преждевременно, с ниско тегло и с видими дефицити. Майката трудно приема този факт, но бащата е убеден, че ще се справят. Заживяват в родното село на Андрей, където всички го познават като добър и работлив човек, който не е и конфликтен. В селото, обаче, трудно приемат, че майката е от друг етнос и започват да ги приканват да го напуснат доброволно. Започват да им правят административни спънки и дори ги заплашват, че по една или друга причина, ще ги принудят да си тръгнат от селото. Обаждат се в отдела за закрила на детето и подават сигнали, че майката не се грижи за момчето. Един ден, когато тя е в София, а бащата, заедно с детето е във Видин, от местната власт подават сигнал, че в къщата е изоставено само дете, а родителите ги няма. Вечерта на автобусната спирка служители посрещат Андрей и Вик-

тор и разговарят с бащата, а на следващата сутрин Виктор е разделен от семейството си и настанен в институция за бебета. Андрей напуска селото и се разделя с майката на детето си. Много често безмълвно отминаваме расистки прояви и дори не се замисляме какви травми могат да причинят на хората. В този случай едногодишно дете беше „осъдено“ да заплати с престой в институцията повече от година и да е лишено от грижата и ласките на своите родители.

Заедно с Андрей посещавахме Виктор и всеки път той ми се усмихваше и казваше:

„Погледни го! Той е мой син! Виж колко много си приличаме!
Искам да го отведа вкъщи!“

Всеки път, след срещите с детето, плачеше и се чудеше как да разсее облаците на съмненията, с които го засипваха:

„Самотен баща няма да може да се справи с отглеждане на дете с тежки увреждания!“
„Няма да може да му готви и чисти!“
„Иска да получава социални помощи!“
„Това дете няма да може да проходи!“
„Опасно е за детето!“

Екипът на „Надежда и домове за децата – клон България“ заста на плътно зад Андрей и той успя да си върне Виктор. Вниманието, с което бащата го обгръщаше, накара детето да проходи, вече казва отделни думи и, след няколко операции, дори може да изкачва стълби. Андрей успя да разчупи оковите на обществените предразсъдъци и да полага грижи за своето дете. Това е толкова хубаво, но през тази година и половина на борба Виктор растеше без нужните му семейство и обич. Няма компенсация за това пропуснато време!

От миналата есен Виктор посещава училище, а баща му може да ходи на работа. До момента на пандемията от коронавирус. Тогава остават сами вкъщи и дори и с малко средства са щастливи.

„Заедно можем всичко“, дори и да се борим с расизма и предрасъдъците! Можем да изградим мостове, по които да се движи обществото ни.

Партньорите ни от енергийната компания решиха да подкрепят Андрей с готварска печка, защото Виктор вече се учи да яде твърда храна и да развива дъвкателните механизми, а това е изключително важно за развитието на детския мозък. Това ще даде още един шанс едно българско семейство да живее по-достойно.

Вярваме в доброто бъдеще на Виктор и тайно се надяваме, че в бъдеще Андрей ще плаче само от радост.

ДА НАМИРАМЕ ПЪТИЩА

„Дядо белобради ряпа взе да вади.

...

Най-после Писана вика и Гризана.

Гризана се хваща. Здравата подхваща. Дружно се напъват, пъшкат и опъват, ряпата измъкват, в къщи я замъкват.

И там всички с нея сладко се гостили.“

Спомняте ли си тази приказка от детството? Спомняте ли си поуките ѝ?

Това е любимата приказка на Ани, която ни посреща в родната си къща в село до София. Очите ѝ с нескрито любопитство ни оглеждат, тя е само на две и половина годинки и се чувства като принцеса в дворчето с детски кат и люлка. Слънцето си играе с русите ѝ къдрици, усмивка казва на лицето ѝ, а полюшващата и походка и вперените погледи в нея я правят център на една Вселена. Ани търси ръцете на майка си, които ѝ дават опора и нужната сигурност. Кампанията „Заедно можем всичко“ ни позволи да се докоснем до още едно българско семейство.

Детето отива да си играе с по-големите деца и майка му ни повежда по стъпките на живота си. Спомените за детството и я карат да се усмихва, красиви картини описват живот, изпълнен с любов. Красиви грехи, майчини милувки, подкрепящи учители. Тези моменти от детството се нареждат, като стражи, за да може да я пазят. Детството бързо отстъпва място на юношеството, а то е бурно и не е леко както за Диги, така и майка ѝ. Не я разбират, искат да я поучават, училището не я мотивира и го смята за губене на време. Искат да избяга от вкъщи. Като ученичка в столично училище и на възраст 16-17 години трудно се подчинява на авторитети, иска да разчулва оковите на обществените порядки и в последствие посяга към опиятите. Красивата ученичка все по-трудно намира смисъл в ученето, отчуждава се от приятели и роднини. Измамното щастие и замъгленото съзнание я поставят като под похлупак за света.

Ние хората имаме нужда от обич, добра дума и подкрепа и търсим да почерпим от добродетелите на други хора. Така Диги среща бащата на двете си деца. Топлина и уют търсят душите им. Намират подкрепа и сили в семейството, а децата са щастливи. Но когато си се пристрастиш към нещо по-силно от теб, ти започваш да изпитваш физическа болка. Тя завладява тялото ти, ограбва душата ти, а очите остават празни за светлината на детските усмивки. Може би всеки от нас си има своята граница и трябва да стигнеш до нея и тогава или ще я прекрочиш, или ще се върнеш. Не успява да преодолее себе си и следва раздяла с бащата на двете ѝ деца.

По-късно Диги търси помощ от специалисти и при груповата терапия усеща силата в излъчването на Калоян, който също се лекува. Любовта ги окрилява и те се събират да живеят заедно. Живеят скромно, грижат се за децата, ражда се и Ани. Силната вътрешна мотивация ги опазва да не се връщат към минали прегрешения и да искат децата им никога да не тръгват по техните пътища. Пъзелът на живота им започва да се подрежда. Започват да мечтаят за своето бъдеще и бъдещето на децата им.

След започване на пандемията от COVID-19 Калоян загубва работата си, а Диги не е работила защото се грижи за Ани, която често боледува. Сега Калоян работи като шофьор и се надява доходите им да се стабили-

лизират и да няма нова вълна на пандемията.

Кученцето в двора дружелюбно ни маха с опашка, а нашият екип и екипът на електроенергийното дружество се радваме, че и ние, като в приказката „Дядо ряпа вади“ можем да се притечем на помощ и да сме част от усилията на едно семейство да живее достойно.

ДЕТСКИ УСМИВКИ

Вървим по улица, засипана от есенни листа, на град, близо до Долна Митрополия. Пред нас се редуват къщи с високи огради и прихлупени постройките без огради, с разхвърляни предмети и играчки. На улицата ни посреща майка с две момичета и едно малко момченце. Децата се крият защото си мислят, че ще бъдат отнети от мама и настанени в „Дом“. Тези хора са били заплашвани, че ще загубят децата си, защото живеят в крайна нищета и без удобства.

Калина с усмивка си спомня за безгрижно детство, което ѝ е носило радост макар, че никога не е имала грехите, които е искала и играчки е нямала, но нейните родители са я научили да обича и тя иска тази обич да предаде в наследство.

„Надежда и домове за децата - клон България“ се зае да помага в обезопасяване на жизнената среда, за да могат децата да не се нараняват, помага с храни и консумативи за децата, две от които ходят на училище, а третото се учи да говори с цели изречения. С наша помощ децата са оставени в семейството и ние следим те да се чувстват добре.

Идва пандемията от COVID-19 и сякаш всичко се срича за това семейство. Бащата губи своята работа, майката никога не е

работила, нямат подкрепа от близки и приятели и сумата от 600 лева, с която са живеели 5 човека, им се струва вече недостижима.

Тези хора винаги са живеели в нищета, но сега тя все повече засяга децата. Храната е все по-малко, парите не достигат за перилни и миещи препарати, а грехите умаляват. Нашият екип ги подкрепя и ги напътства как да излязат от кризата и тя да не се отрази на децата.

Иван, горд баща на три деца споделя, че със спестените от тока пари ще купи нови книги, защото едно от приятните занимания на цялото семейство е да четат детски книжки.

Лятото предлага и други възможности за доходи, които ще намалят риска от бедност.

По-големите деца се радват, че през есента ще имат нови грехи и обувки за училище.

Това семейства ще се справи с кризата благодарение на електроенергийната компания и с умелата работа на „Надежда и домове за децата – клон България“. В тяхно лице те имат верен съюзник. Енергоспестяващите уреди ще им решат още един проблем в дългосрочен план.

„Заедно можем всичко“ са думите на Калинка и Иван, а щастието по детските лица идва да ни покаже, че всяко усилие си струва, за да се отглеждат децата в семейна среда.

ВИНАГИ СМЕ НА КРЪСТОПЪТ

„Моята майка е най-гобратата на Земята“, така посреща екипът ни малкият Панчо.

Панчо е щастливо дете, което расте, обградено от обичта на майка си и сестра си.

Един ден в офиса ни позвъниха колеги от НПО, които ни разказаха за бременна, млада жена, която търси „добро място“ където да изостави своето дете след като го роди.

Екипът на „Надежда и домове за децата – клон България“ се среща с бъдещата майка и започна дълги дни на работа с нея. След няколко дни Юлия се прибра у дома с две деца. В този труден момент – сама майка с две деца, без собствено жилище и стабилни доходи, тя усещаше, че има нашият екип за съюзник. Минахме заедно

през болести, търсене на квартира, заедно изживяхме първото зъбче, първите крачки и гуми, подредени в изречение. Детската градина стана място за игра, а неговата кака е източник на знания след прибиране от вкъщи. Юлия работи на две места и малкото време, което има го прекарва с децата.

При обявяване на пандемията от коронавирус тя разбира, че ще затворят ресторантите, в които работи за една седмица. Седмицата свършва и разбира, че ще трябва да я съкратят от работа защото заведенията ще останат затворени с месеци. Трудно е да се съвземеш след такъв шок – да останеш без работа, без стабилни доходи и без яснота кога ще свърши всичко това.

„Надежда и домове за децата – клон България“, предложи на ЧЕЗ /сега Електрохолд/ и те се съгласиха да включат Юлия в инициативата „Заедно можем всичко“.

Много семейства решават да изоставят децата си в такива ситуации. Те жертват своето и щастието на децата си, за да могат да не са зависими от глуда. Бедността става причина за изоставяне на деца в България, за да може децата да имат храна, дрехи, но тази травма ги преследва и много често преобръща съдбата им.

Чрез инициативата „Заедно можем всичко“ Юлия получи сигурност, Панчо продължи да е щастливо дете, а за зимата със спестените пари семейството си закупи дърва.

Ние продължаваме да търсим благодетели, които да подагат ръка на още едно семейство, на още едно дете, още едно българче да порасне обградено от родителска обич.

ЕСЕННИ ЛИСТА

- Зорница, защо крещиш на децата? Недей да ги удряш, причиняваш им болка! Ела да се извиниш за това, което направи!

Това е опит на учителка да разреши конкретен проблем със Зорница, която посещава детската градина от една седмица. Зорница е на три години, но щом я доближи друго дете и поиска да си играят, тя го отблъсква с юмруци или започва да крещи и плаче. Това поведение не е характерно за повечето деца и учителите рядко се срещат с подобно поведение. В учебното заведение нямат опита да откриват причините за такъв проблем и затова само съобщават на родителите за проблемното поведение.

Екипът на „Надежда и домове за децата – клон България“ се запозна със Зорница и нейното семейство в един есенен ден, когато тя беше на година и половина. Вятърът някак недружелюбно откъсваше разноцветните листа от дърветата, играеше си с тях и после ги захвърляше на земята и там калта ги правеше ненужни и еднакви. Есента някак настойчиво напомняше за идващата зима, а студът галеше сетивата ни и бързахме да намерим малко топлина. Мила, майката на Зорница, ни покани в малко жилище, където живее от съвсем скоро с двете си деца и майка ѝ. Пием чай и младата жена ни разказва, че съпругът ѝ е в затвора в момента и са останали без никакви доходи. Затова живеят при нейната майка. Средствата не им достигат за храна и няма как да си осигурят топлина за зимата. Децата си играеха на пода и изведнъж Зорница започна да пищи и бута сестра си без причина. Намесата на майката и бабата нямаха никакъв резултат, нямаше и ефект даването на любима играчка и лакомство.

Средства за храна, ток, отопление ще можем да осигурим, но каква е причината за поведението на детето? Къде се корени проблемът? Упражнявано ли е насилие върху детето, майката, бабата и сестрата?

Започнахме чести посещения и от разговорите разбрахме, че бащата е упражнявал постоянно вербално насилие над всички. Викове и обиди пред децата и използване на обидни епитети за самите деца. Постоянна липса на сигурност и вечно подозиране, че всичко се прави не според неговите разбирания. Дори когато е далеч от семейството, всеки ден изпраща сестра си да упражнява контрол и тя се държи по същия начин. Ако има физически белези от насилие, те се виждат и лесно може да ги посочиш, да осъдиш такова поведение, но душевните рани са невидими и няма как да ги докажеш. Този тип домашно насилие може да смаже човек, а децата не само израстват без авторитети пред себе си, но и лесно могат да приемат това поведение за нормално.

В тази ситуация започнахме работа със семейството, направихме среща с учителите, за да им обясним как да подхождат към съответните прояви и година по-късно вече имаме положителни резултати. Зорница си играе със своите връстници, говори много и постоянно иска да разказва истории. Мила започна да си търси работа и да ходи на интервюта, бащата се прибра за два месеца вкъщи и сякаш е променил своето отношение спрямо семейството си. Споделя планове за ново и по-просторно жилище, в което да живеят. Точно преди пандемията от COVID-19 той замина да работи в чужбина. Мила и децата отново останаха без средства и разчитат единствено на пенсията на бабата.

Решихме да застанем до това семейство, за да могат да преживеят зимата. Постигнатите резултати по овладяване на вербалната агресия може лесно да се размият във времето на недоимък. Нашата цел е да насърчим децата да посещават учебни заведения, майката да си намери подходяща работа, а бащата да не се отнася зле с тях. Кампанията „Заедно можем всичко“ даде възможност Мила и Зорница да продължат да живеят по един нормален начин, без да бъдат финансово зависими. Нашата деликатна намеса даде резултати, детето е спокойно, има приятели и ще продължи да преоткрива хубавите страни в този живот. Докосвайки се до историята на това семейство, екипите ни са убедени, че ще променим съдбата им.

Отново е есен, слънцето слиза ниско на хоризонта и сякаш ни приканва за съберем плодовете от нашата работа. Събраната доброта през зимните месеци ще им дава кураж, а нас ще мотивира да помагаме на други семейства изпаднали в криза.

ДЕТСКО САМОЛЕТЧЕ

Шум от кацащи и излитащи самолети кара мисълта ми да се издигне над проблемите, над оживените разговори и забързани хора. Отвисоко сградите, улиците, парковете и хората изглеждат безпроблемни, спокойни и обнадеждени. Животът ни има смисъл, когато се стремим към едно по-добро бъдеще за нас и нашите деца.

Към нас тича тригодишният Иван, стиснал с едната си ръка самолетче, а с другата сякаш ни сочи небето. В небето са мечтите и желанията му, готов е да полети към неизвестното, към новото - от есента ще тръгне на детска градина. За своите три години той е преживял много, а ние се надяваме вече да има своята подкрепа и едно спокойно бъдеще.

Майката на Иван израства в институции, местена е от едно място на друго и започва да се опитва да оцелява по свой си начин. Исква да е независима и понеже не е имала безгрижно детство, неистово търси свободата, но не е научена как да я задържи. Животът ѝ я кара да оцелява в различни ситуации, като никога не мисли за последиците и за околните. След раждането на Иван, започва да търси сигурност и това я отвеща до 20 години по-възрастния Йоан. Той е грижовен, мил и с отворени обятия приема новите хора в живота си. Отношенията в семейството са чудесни, докато след 8 месеца съвместен живот, идват проблемите. Майката обича детето си, но посяга към алкохола. Оправдава се и винаги казва, че това няма да се повтаря. Тя просто е едно непораснало дете. Никой не ни учи да бъдем родители и ние се стремим да повторим семейните модели, които сме наблюдавали.

Въпреки всеотдайната обич на Йоан към детето, той взема решение да се разделят с майката.

Иван няма на кого да разчита, майката не се справя с отглеждането му, няма и близки и роднини, при които да бъде настанен. Възможността е да бъде оставен в институция. Децата в институции се отглеждат на групи, имат режим като в болнично заведение, имат храна, персонал, който да се грижи физически за тях, но няма топлина и семейство. Ако Иван беше попаднал в институция, щеше да проговори по-късно, всеки ден щяха да се сменят различни хора, които са неразпознаваеми за детското съзнание. Нямаше да получава подкрепата от значим възрастен и неговия малък свят щеше да става все по-объркан. В тази ситуация е решаващо за развитието на детето да бъде подкрепено и да се отглежда в семейна среда. Тогава и стресът за него ще е по-малък и няма да има големи травми за в бъдеще. В такива моменти на помощ идват социалните работници и те търсят подходяща семейна среда.

Иван е настанен при роднини на майката и така той трябва да свикне с нови хора, трябва да преживее първите си раздели и трябва да се учи да обича. Йоан продължава да посещава детето, което го е докоснало с присъствието си в живота му. Оживило е за кратко със смях неговия дом и е преобърнало целия му свят. Детето расте, но то е при други хора, изритите, срещите, разделите са все по-трудни. Решава отново да се съберат с майката, за да си върнат детето, което и двамата обичат, но по свой си начин, но опитите се провалят. В Йоан постепенно се заражда желанието да отгледа Иван.

От края на 2019 г. Йоан осиновява Иван и те стават едно семейство. Всеки ден от борбата за щастието на едно дете си заслужава! Усмехнато лице, разперените към небето ръце и онази дълбока благодарност, която се чете в очите му, ни кара да забравим за всякакви трудности.

Детето отново има любящ дом и бъдещето е малко по-ясно. Пандемията от COVID -19, обаче, принуждава Йоан да мине на 4-часов работен ден, доходите падат, сметките и наемът не се променят и в този момент екипът на „Надежда и домове за децата – клон България“ се притече на помощ, за може да това семейство да преодолее кризата.

То беше включено и в кампанията „Заедно можем всичко“ и сега Иван ще може спокойно да тръгне в детска градина, а баща му ще успее да подготви дома им за зимата. Когато порасне Иван няма да помни тази история, а ние искаме той да може да полети на крилата на любимата си играчка и да е обичано дете.

ЗАЕДНО МОЖЕМ ВСИЧКО

Кампания на Електрохолд България и
„Надежда и домове за децата – клон България“

HOPE
AND
HOMES
FOR
CHILDREN

Кампания на Електрохолд България и
„Надежда и домове за децата – клон България“